

TYSKA HUSET

Annette Hess

TYSKA HUSET

Översättning Aimée Delblanc

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0-017929-8

Copyright © Annette Hess, 2018

Översättning: Aimée Delblanc

Originalalets titel: *Deutsches Haus*

Först utgiven av Ullstein Verlag, 2018

© Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin

Omslag: Niklas Lindblad, Mystical Garden Design

Tryck: ScandBook AB, EU, 2020

DEL 1

I natt hade det brunnit igen. Hon kände omedelbart lukten när hon utan kapp steg ut på den söndagslugna gatan som var täckt av ett tunt lager snö. Den här gången måste det ha skett alldeles i närheten av deras hus. Den skarpa lukten kändes klart och tydligt i kontrast till det vanliga vinterdiset: förkolnat gummi, bränt tyg, smält metall, men också svett hår och läder. En del mammor skyddade sina nyfödda barn mot kylan med ett fårskinn. Det var inte första gången Eva funderade på vem som kunde göra någonting sådant, vem som sedan en tid tillbaka tog sig in i hyreshusen via bakgårdarna nattetid och tände på barnvagnarna som stod i trapphusen. En galning, eller ligister, tänkte många. Som tur var hade inte något hus fattat eld ännu. Hittills hade ingen kommit till skada. Bara ekonomiskt förstås. En ny barnvagn kostade 120 mark hos Hertie. Inte direkt småpotatis för en ung familj.

”En ung familj”, ekade det i Evas huvud. Hon gick nervöst fram och tillbaka på trottoaren. Det var frost i luften. Men trots att Eva bara hade på sig sin nya ljusblå sidenklänning frös hon inte, hon svettades av upphetsning. Hon väntade på ingenting mindre än sitt ”livs lycka”, som hennes syster ironiskt uttryckte det. Eva väntade på den man som skulle bli hennes äkta make, han som idag, tredje söndagen i advent, för första gången skulle presenteras för hennes familj. Han hade bjudits in till lunch. Eva tittade på klockan. Tre minuter över ett. Jürgen kom för sent.

Enstaka bilar körde långsamt förbi. Söndagstrafikanter. Det snöduggade. Ordet hade Evas far hittat på för just det här väderfenomenet: små spån av is som föll från molnen. Som om någon där uppe hyvlade på ett jättestort isblock. En som bestämmer över allt. Eva såg upp mot den grå himlen ovanför de ljusa taken. Då märkte hon att någon iakttog henne: Vid fönstret på första våningen ovanför skylten *Tyska huset*, ovanför bokstäverna "us", stod en ljusbrun gestalt och tittade ner på Eva. Hennes mamma. Hon verkade oberörd, men Eva uppfattade det som om hon tog avsked. Eva vände sig snabbt bort. Hon svalde. Fattas bara. Börja gråta nu.

Dörren till restaurangen öppnades och hennes pappa kom ut. Kraftig och förtroendeingivande i sin vita jacka. Han tog ingen notis om Eva utan öppnade skyltskåpet till höger om dörren för att, som det verkade, hänga in en ny matsedel. Men Eva visste att den skulle komma först till fastan. I själva verket var hennes pappa riktigt bekymrad. Han var mycket fäst vid henne och väntade svartsjukt på den okände mannen som nu skulle komma. Eva hörde hur han nynnade för att låtsas oberörd. En av de där folkvisorna som han njutningsfullt stympade. Ludvig Bruhns var totalt omusikalisk, något han verkligen beklagade: "Vi gnolar invid porten och är på gott humör. Under liiin-den, under liiin-den."

I fönstret bredvid Evas mamma dök det upp en yngre kvinna med ljusblont, tuperat hår. Hon vinkade överdrivet exalterat åt Eva, men till och med på det här avståndet kunde Eva se att hon var deprimerad. Men Eva behövde inte göra sig några förebråelser. Hon hade väntat länge nog på att hennes storasyster skulle gifta sig före henne. När Annegret fyllde tjuogoåttå år och dessutom lade ut allt mer, hade Eva efter ett hemligt samtal med föräldrarna beslutat sig för att kringgå konventionen. När allt

kom omkring var hon ju själv nästan lite väl sent ute. Hon hade inte haft många aspiranter. Hennes familj kunde inte förstå det, för Eva var frisk och sund, såg kvinnlig ut med sina fylliga läppar, den smala näsan och det långa naturblonda håret, som hon själv klippte och kammade och satte upp i en konstfull knut. Men hennes ögon hade ofta ett oroligt uttryck, som om hon räknade med att det skulle inträffa en katastrof. Eva misstänkte att det verkade avskräckande på män.

Fem minuter över ett. Ingen Jürgen. I stället öppnades dörren till vänster om restaurangen. Eva såg att det var hennes lillebror som kom ut. Stefan hade ingen jacka på sig, något som fick deras mamma att bekymrat knacka på fönstret och gestikulera, men Stefan stirrade bara trotsigt rakt fram. Han hade i alla fall tagit på sig sin orangefärgade toppluva och vantarna som hörde till. Han slet och drog i en kälke. Runt fötterna på honom dansade Purzel, familjens svarta tax, en bakslug hund, som trots det var innerligt älskad av alla.

”Här stinker det”, sa Stefan. Eva suckade: ”Nu kommer ni också! Den här familjen är rena förbannelsen!” Stefan började dra kälken hit och dit på trottoaren. Purzel nosade på en lyktstolpe, snurrade ivrigt runt och bajsade sedan i den tunna snön. Det ångade om högen. Kälkens medar skrapade i asfalten. Dessutom hördes skrapljuden från den snöskovel med vilken deras pappa skottade utanför ingången till restaurangen. Eva såg hur han lade handen på ryggen och knep ihop ögonen. Hennes pappa hade ont nu igen – något han aldrig skulle erkänna. En morgon i oktober, efter det att det en längre tid hade ”svidit helvetiskt”, som han uttryckte saken, kunde han inte stiga upp. Eva hade ringt efter en ambulans. På stadens sjukhus hade de röntgat honom och konstaterat att han hade diskbråck. Han hade opererats och läkaren hade rekommenderat honom att göra sig av med restau-

rangen. Ludvig Bruhns hade då förklarat att han hade en familj att försörja. Hur skulle han klara det med sin lilla sjukpension? De hade försökt övertyga honom om att han skulle anställa en kock, inte själv stå i köket hela tiden. Men Ludvig hade vägrat att släppa in en främling i sitt rike. Lösningen hade då blivit att man slutade med lunchserveringen. Sedan i höstas öppnade de först till kvällen. Omsättningen hade halverats sedan dess, men Ludvigs rygg mådde bättre. Ändå visste Eva att hennes pappas högsta önskan var att kunna öppna lunchserveringen igen till våren. Ludvig Bruhns älskade sitt jobb, älskade när hans gäster satt och trivdes tillsammans, när maten smakade och när de gick hem nöjda och glada och lätt berusade. ”Jag håller ihop människans kropp och själ”, kunde han säga. Och Evas mamma brukade då skämta: ”Den som inte är värd nåt, blir värdshusvärd.” Eva kände av kylan nu. Hon slog armarna om kroppen och rös till. Eva hoppades innerligt att Jürgen skulle uppträda respektfullt mot hennes föräldrar. Några gånger hade hon varit med om att han uppträtt obehagligt nedlåtande mot kypare och expedit.

”Polisen”, ropade Stefan. En svartvit bil med blåljus på taket rullade närmare. I bilen satt två män i mörkblå uniform. Stefan stelnade vördnadsfullt till. Eva antog att poliserna var på väg till den brända barnvagnen för att säkra spår och för att fråga hyresgästerna om de hade lagt märke till något misstänkt under natten. Bilen gled nästan ljudlöst förbi. De båda poliserna nickade först åt Ludvig och sedan åt Eva. Man kände igen varandra här i kvarteret. Så svängde bilen in på Königsstrasse. ”Det har förmodligen brunnit här i området. Den nya rosa byggnaden. Där bor det flera familjer. Unga familjer.”

Tolv minuter över ett. ”Han kommer inte. Han har ändrat sig. Han kommer att ringa mig i morgon och säga att vi inte passar ihop. De sociala skillnaderna mellan våra familjer, kära Eva,

dem kan vi inte överbrygga.” Boff! Stefan hade kastat en snöboll på henne. Den träffade henne rakt i bröstet, den iskalla snön rutschade ner i urringningen. Eva grep tag i Stefans pullover och drog honom till sig. ”Är du inte riktigt klok? Klänningen är splittrery!” Stefan visade framtänderna, det var hans skuldmedvetna min. Eva skulle till att skälla ut honom ännu mer, men i samma ögonblick dök Jürgens gula bil upp i andra änden av gatan. Hjärtat hoppade som på en panikslagen kalv. Eva förbannade sina svaga nerver, som faktiskt fått henne att uppsöka en läkare. Andas lugnt. Något Eva inte lyckades göra. Så insåg hon plötsligt, medan Jürgens bil närmade sig, att hennes föräldrar aldrig skulle låta sig övertygas om att han kunde göra deras dotter lycklig. Inte ens med alla sina pengar. Eva såg Jürgens ansikte genom vindrutan. Han såg trött ut. Och allvarlig. Han tittade inte ens på henne. Under ett hemskt ögonblick trodde Eva att han skulle trycka gasen i botten och köra förbi. Men i stället bromsade han in. Stefan utbrast: ”Han är ju alldeles svarthårig! Som en zigenare!”

Jürgen körde lite för nära trottoaren. Bildäcken gnisslade mot trottoarkanten. Stefan grep efter Evas hand. Eva kände hur snön smälte i urringningen. Jürgen slog av motorn och blev sittande en stund i bilen. Han skulle inte glömma den bild han såg: de två kvinnorna, en tjock och en liten, uppe i fönstret ovanför ordet ”huset”, i den felaktiga tron att de inte syntes, den stirrande pojken med kälken och den omfångsrike fadern, redo för en insats med sin snöskovel där han stod i dörren till restaurangen. Alla tittade de på honom som på en anklagad, som för första gången träder in i rättssalen för att inta sin plats. Utom Eva. Hennes blick var full av kärlek och ängslan.

Jürgen svalde, tog på sig hatten och lyfte den i silkespapper inslagna blomsterbuketten från passagerarsätet. Han steg ur och

gick fram till Eva. Han skulle just till att le när något plötsligt, kort men smärtsamt, nöp till bak i vaden på honom. En tax. ”Purzel! Sluta! Sluta!” skrek Eva. ”Stefan, gå in med honom! In i sovrummet!” Stefan muttrade, men tog tag i hunden och bar in det sprattlande djuret i huset. Eva och Jürgen såg besvärat på varandra. De visste inte riktigt hur de skulle hälsa på varandra när Evas familj tittade på. De skakade hand och började prata samtidigt. ”Jag är ledsen, de är så nyfikna.” ”Vilken välkomstkommitté! Vilken ära!” När Jürgen släppte Evas hand försvann far, mor och syster från sina utkiksposter likt kaniner ner i sina hål. Eva och Jürgen var ensamma. Det drog en iskall vind över gatan.

Eva frågade: ”Är du sugen på gås?”

”Jag har inte tänkt på något annat de senaste dagarna.”

”Du behöver bara komma bra överens med min lillebror. Då har du alla på din sida.”

Båda skrattade utan att veta varför. Jürgen styrde stegen mot restaurangdörren, men Eva förde honom åt vänster, mot husets port. Hon ville inte att Jürgen skulle gå genom det halvmörka skänkrummet med sin lukt av utspilld öl och fuktig aska. Alltså gick de genom det nybonade trapphuset med den svarta ledstången upp till lägenheten som låg ovanpå restaurangen. Tvåvåningshuset hade återuppbyggts efter kriget, då det nästan helt förstörts under ett bombanfall på staden. Morgonen efter infernot var bara den långa bardisken kvar som då stod under bar himmel, helt skyddslös och utlämnad åt vädrets makter.

Uppe i dörren till lägenheten väntade Evas mamma, som visade upp det leende som vanligtvis var reserverat för restaurangens stamgäster. Hennes ”sockeransikte”, som Stefan kallade det. Edith Bruhns hade tagit på sig sitt dubbelradiga granathalsband, dessutom bar hon de förgyllda örhängena med de hängande odlade pärlorna och den äkta guldbroschen i form av ett

klöverblad. Edith Bruhns visade upp alla sina smycken, något Eva aldrig tidigare hade varit med om. Hon kom att tänka på sagan om julgranen som hon läst för Stefan. Julgranen som efter julfirandet hade ställts undan uppe på vinden, för att sedan brännas på våren. Och i de torra grenarna hängde ännu kvarglömda rester från julen.

Passar i alla fall till tredje advent, tänkte Eva.

”Herr Schorrmann, vad är det för väder ni har tagit med er? Rosor i december? Var har ni hittat dem, herr Schorrmann?”

”Han heter Schoormann, mamma, med två o!”

”Låt mig ta er hatt, herr Schoormann.”

I vardagsrummet, som på söndagarna också användes som matsal, kom Ludvig Bruhns Jürgen till mötes med en gaffel och en fågelsax. Han höll fram sin högra handled till hälsning. Jürgen ursäktade sig. Snön. ”Ingen fara. Det är fortfarande gott om tid. Det är en stor gås, åtta kilo. Den behöver sin lilla tid.” Annegret klev fram till Jürgen. Hon hade en lite för svart eyeliner och ett lite för orange läppstift. Hon räckte Jürgen handen och log konspiratoriskt: ”Gratulerar. Här får ni något rejält.” Jürgen undrade om hon menade gåsen eller Eva.

En liten stund senare satt alla vid matbordet och tittade på den ångande fågeln. Intill stod de gula rosorna som Jürgen haft med sig, likt en gravdekoration i sin kristallvas. Radion spelade lågmäld oigenkännlig söndagsmusik. På byffén snurrade den pyramidformade ljusstaken som drevs runt av tre flämtande ljus. Det fjärde var ännu inte tänd. I mitten av pyramiden stod Maria, Josef och krubban med det nyfödda barnet utanför ett stall. Runt familjen skyndade får, herdar och de tre vise männen med sina kameler runt i en evig cirkel. De skulle aldrig komma fram till den Heliga familjen, aldrig kunna överrätta sina gåvor till Jesusbarnet. Som barn hade Eva tyckt att det var sorgligt.

Till sist hade hon slitit gåvan från en av de vise männen och lagt den framför krubban. Nästa jul var det lilla röda paketet av trä försvunnet, och den vise mannen cirklade sedan dess med tomma händer. Gåvan hade aldrig dykt upp igen. Evas mamma berättade den här historien varje år i advent när hon hämtade ner pyramiden från vinden. Den gången hade Eva varit fem år gammal, men hon mindes inte händelsen.

Evas far skar upp hela bröstet på gåsen med fågelsaxen. ”Har den levt, gåsen?” Stefan tittade frågande på sin pappa, som blinkade mot Jürgen. ”Nej, det är en konstgjord gås. Bara till för att ätas.” ”En bit bröst, tack!” Stefan räckte fram sin tallrik. ”Lilla gubben, gästen först.” Evas mamma tog Jürgens tallrik, porslinet från Dresden med de gröna fantasirankorna, och höll fram den. Eva lade märke till att Jürgen diskret såg sig omkring. Han betraktade den nersuttna soffan med den gulrutiga filten som hennes mamma hade lagt över det slitna stället. Hon hade också virkat en liten duk till det vänstra armstödet. Där satt hennes pappa när han kom upp från sitt kök efter midnatt och lade upp fötterna på den låga, stoppade pallen, något läkaren hade rekommenderat. På soffbordet låg veckotidningen *Husvännen* uppslagen vid korsordet, som till en del redan var löst. En annan virkad duk skyddade den dyrbara teveapparaten. Jürgen drog in luft genom näsan och tackade artigt för den fulla tallriken som Evas mamma ställde fram. Hon placerade den så att maten såg extra aptitlig ut. Samtidigt gungade hennes örhängen. Evas pappa, som hade bytt ut den vita jackan mot sin söndagskavaj, satte sig bredvid Eva. Han hade något grönt på kinden. Antagligen persilja. Eva strök honom snabbt över det mjuka ansiktet. Pappan höll kvar hennes hand och tryckte den helt kort, utan att se på henne. Eva svalde. Hon blev arg på Jürgen och hans nedlåtande blick. Låt gå att han var van vid annat, men han måste väl se hur hennes föräldrar ansträngde sig, hur rättskaffens de var, hur älskansvärda.